

Sygn. akt I ACa 234/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 grudnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Paweł Rygiel
Sędziowie:	SSA Sławomir Jamróg (spr.) SSA Robert Jurga
Protokolant:	st. sekr. sądowy Beata Zaczyk

po rozpoznaniu w dniu 13 grudnia 2018 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa A. W. i D. W.

przeciwko (...) Spółce z o.o w W.

o ochronę własności i o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 8 listopada 2017 r. sygn. akt I C 780/13

oddala apelację.

SSA Robert Jurga SSA Paweł Rygiel SSA Sławomir Jamróg

Sygn. akt I ACa 234/18

UZASADNIENIE

Powodowie A. W. i D. W. w ostatecznie sprecyzowanym żądaniu pozwu wnieśli o:

1. nakazanie pozwanej (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. przywrócenia stanu zgodnego z prawem i zakazanie dalszych naruszeń prawa własności do nieruchomości nr(...)położonej w C. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w W., Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...) w ten sposób, aby zobowiązać pozwaną do natychmiastowego usunięcia z tej nieruchomości poza jej granice, urządzenia kanalizacyjnego, które narusza realizację przysługującego powodom prawa własności;

2. zasądzenie od pozwanej na rzecz każdego z powodów kwot po 36 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości nr (...) położonej w C. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w W. Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...);

3. zasądzenie od pozwanej na rzecz każdego z powodów kwot po 675,00 zł miesięcznie za maj, czerwiec i lipiec 2013 r. tj. na rzecz każdego z powodów za ten okres 2 050 zł z odsetkami w wysokości ustawowej od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Powodowie wnieśli także o zasądzenie od strony pozwanej kosztów postępowania.

W uzasadnieniu wskazali, że są właścicielami nieruchomości, na której znajdują się urządzenia będące własnością strony pozwanej składające się ze studni kanalizacyjnej i rury. Linia urządzenia zajmuje 15,8 m² powierzchni działki, a wraz z pasem ochronnym 300 m². Powodowie nigdy nie wyrazili zgody stronie pozwanej na korzystanie z ich działki, a sama zabudowa kanalizacyjna utrudnia im zabudowę terenu. Powodowie wezwali pozwaną pismem z dnia 04 lipca 2012 r. do ustanowienia służebności przesyłu i zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z gruntu za okres 10 lat. Strona pozwana odmówiła spełnienia roszczeń pozwanych, wobec czego pismem z dnia 09 października 2012 r. powodowie wezwali ją do usunięcia urządzeń z działki i wypłaty odszkodowania za bezumowne korzystanie z ich nieruchomości.

Strona pozwana (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powodów kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwana zakwestionowała podstawy roszczenia zarówno co zasady jak i wysokości.

Wyrokiem z dnia 8 listopada 2017 r. sygn. akt: I C 780/13 Sąd Okręgowy w Krakowie nakazał (...) Sp. z o.o. w W. aby usunęła w terminie 18 miesięcy od daty prawomocności wyroku z nieruchomości powodów A. W. i D. W. stanowiącej działkę ewidencyjną (...) o pow. 0,25 ha, położoną w C., obręb ewidencyjny nr (...), gmina W., powiat (...), województwo (...), objętej Księgą Wieczystą nr (...), prowadzoną przez Sąd Rejonowy w W., znajdujące się na niej urządzenia kanalizacyjne tj. rurociąg kanalizacyjny i dwie studzienki kanalizacyjne (...) (pkt I), zasądził od strony pozwanej na rzecz A. W. i D. W. kwoty po 3571,50 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od kwoty 174 zł od dnia 7 września 2013 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. a następnie z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 1 grudnia 2016 r. do dnia zapłaty (pkt II), oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt III), zniósł wzajemnie między stronami koszty postępowania (pkt IV), odstąpił od obciążenia powodów kosztami postępowania należnymi Skarbowi Państwa (pkt V), nakazał pobrać od (...) Sp. z o.o. w W. kwotę 761,65 zł tytułem kosztów sądowych, od uiszczenia których strona powodowa była zwolniona (pkt VI).

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowił następujący stan faktyczny:

W dniu 2 grudnia 1992 r. R. W. (dziadek D. W. i ojciec A. W.) złożył deklarację, iż wyraża zgodę na uczestniczenie w czynie społecznym, którego celem jest budowa sieci wodno – kanalizacyjnej na terenie wsi C. wraz z doprowadzeniem do poszczególnych domów. Zadeklarował udział w zakresie finansowym i rzeczowym w/w zadania polegającym na tym, że będzie partycypował proporcjonalnie do potrzeb gotówką i robocizną wyliczoną przez Komitet według zakresu i kosztów wynikającego z dokumentacji technicznej oraz kosztorysu. Jednocześnie oświadczył, że nie będzie czynił żadnych przeszkód przy budowie sieci przebiegającej po jego terenie. Wskazał, że posiada gospodarstwo rolne o pow. 0,38 ha, w jego domu zamieszkuje 6 osób i wymagany będzie 1 przyłącz z 1 licznikiem. Komitet społeczny wybudował na nieruchomości składającej się z działek nr (...) sieć wodną, którą to siecią nieruchomości powodów została podłączona do wody. Został wykonany także rurociąg kanalizacyjny, przebiegający północno – wschodnim skrajem działki oraz drugi rurociąg, biegnący południowo-wschodnim skrajem działki, które łączą się w studziencie (...) na sąsiedniej działce, poza terenem nieruchomości powodów. Kanalizacja została przekazana (...) Przedsiębiorstwu (...) w W. przez Burmistrza W. w 1996 r. Nieruchomość powodów nigdy nie była podłączona do kanalizacji.

Powodowie A. W. i D. W. są obecnie współwłaścicielami w udziałach wynoszących po 1/2 nieruchomości położonej w C., gmina W., składającej się z działek ewidencyjnych oznaczonych numerem geodezyjnym (...), dla której Sąd Rejonowy w W. V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą KW nr (...). Działka (...) o pow. 0,25 ha stanowi grunty orne, zaś działka nr (...) ma pow. 0,1292 ha i stanowi tereny zabudowy mieszkalnej i pastwiska trwale. W Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego, który wszedł w życie w dniu 29 maja 2008 r. działka (...) znajduje się częściowo w terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej oznaczonych symbolem (...), a częściowo w terenach dróg i ulic publicznych klasy(...) oznaczonych symbolem(...). Z kolei działka nr (...) znajduje się częściowo w terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej oznaczonych symbolem (...), częściowo w terenach dróg i ulic publicznych klasy (...) oznaczonych symbolem(...), a częściowo w terenach zieleni nieurządzonej o znaczeniu ekologicznym oznaczonym symbolem(...)

A. W. prowadził do 2006 r. działalność gospodarczą polegającą na produkcji sadzonek żywotnika zachodniego, które chciał sadzić na pasie ziemi w którym przebiega sieć kanalizacyjna. Planował również wybudowanie parkingu na terenie zajęтым przez rurociąg.

Pismem z dnia 03 lipca 2012 r. powodowie zwrócili się do strony pozwanej o ustanowienie w drodze umowy odpłatnej służebności przesyłu na rzecz (...) Sp. z o.o. w W. i zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z ich nieruchomości za okres 10 lat, w postaci zainstalowanego na działce A. i D. W. rurociągu kanalizacyjnego. Pismem z dnia 09 października 2012 r. wniesli o dobrowolne usunięcie rurociągu kanalizacyjnego z ich nieruchomości. W pismach z dnia 22 października 2012 r. oraz 07 listopada 2012 r. strona pozwana poinformowała powodów, że dokona usunięcia kanalizacji sanitarnej z działki nr (...) w C. w listopadzie i grudniu 2012 r., a najpóźniej wiosną 2013 r. Podała, że kanalizacja została wykonana na zlecenie (...) Komitetu (...) w C., którego członkiem był R. W., który to wyraził zgodę na wykonanie urządzeń wodno – kanalizacyjnych na swoim terenie, co wynika z deklaracji znajdującej się w zasobach pozwanej. Pismem z dnia 26 kwietnia 2013 r. (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. zaproponowało powodom w oparciu o wykonaną wycenę rzeczoznawcy majątkowego zapłatę za bezumowne korzystanie z nieruchomości w kwocie 2 120 zł oraz za służebność przesyłu 2 080 zł, pod warunkiem notarialnego ustanowienia na jej rzecz służebności przesyłu na działce (...) w C..

W dniu 21 lutego 2014 r. (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. wniosło do Sądu Rejonowego w W. o ustanowienie odpłatnej służebności przesyłu w zakresie rurociągu kanalizacyjnego po działce powodów nr (...) położonej w C.. Postępowanie było prowadzone do sygn. akt.(...).

Zarządzeniem z dnia 14 grudnia 2015 r. Burmistrz W. ustanowił służebność przesyłu polegającą na prawie do korzystania z nieruchomości oznaczonej nr ew. (...) i (...) w W., stanowiącej własność Gminy W., zgodnie z przeznaczeniem istniejących sieci i urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych w zakresie niezbędnym dla zapewnienia ich prawidłowego funkcjonowania na rzecz (...) Sp. z o.o. w W.. Pas ochronny nieruchomości wokół urządzeń kanalizacyjnych ustalony został na 1,5 m szerokości z jednej i 1,5 m szerokości z drugiej strony sieci.

Istnieje techniczna możliwość przeniesienia kanalizacji sanitarnej (...) z działki nr (...) na działkę nr (...) z zachowaniem średnicy, spadku ułożenia rur oraz z nawiązaniem do odbiornika ścieków, czyli kanału sanitarnego(...) na działce nr (...). Na przełożenie tej kanalizacji sanitarnej należy wykonać projekt budowlany, który wymaga uzgodnienia w odpowiednich urzędach i instytucjach oraz z Gminą W. – Drogi C. oraz z Urzędem Miejskim w W. – Drogi(...). Proces ten orientacyjnie może trwać ok. 4 miesięcy.

Przedmiotowy rurociąg nie jest siecią kanalizacyjną, a przyłączem. Strefa ochronna stanowi pas terenu nie zagospodarowanego, wolny od elementów małej architektury i obsadzenia, gdzie mogą być wykonywane w miarę potrzeby prace remontowo – budowlane względnie konserwacyjne. Rurociąg usytuowany jest w bezpośrednim sąsiedztwie drogi, działka nr (...) i prace remontowe (np. koparką) mogą być prowadzone z tej drogi, bez konieczności wjazdu na działkę powodów. Dla rurociągu kanalizacyjnego będącego przyłączem o przekroju 160 mm, przebiegającego na działce będącej współwłasnością powodów nr (...) przyjmuje się pas ochronny terenu szerokości 1,5 metra licząc od granicy działki powodów z granicą działki drogowej nr (...), zaś dla rurociągu o przekroju 200 mm

pas ochronny ma szerokość 2 metry. Na pasie tym można dokonywać nasadzeń roślin jednorocznych, siać trawę i parkować samochody, a nie można stawiać nieruchomości i sadzić drzew.

Powierzchnia pasa ochronnego o szerokości 1,5 mb przy kanalizacji o przekroju 160 mm wynosi 0,0151 ha (151 m²), w której to powierzchni są wliczone powierzchnie studzienek kanalizacyjnych, zaś powierzchnia pasa ochronnego o szerokości 4,0 mb przy kanalizacji o przekroju 200 mm wynosi 0,0058 ha (58 m²).

Wynagrodzenie, jakie powodowie mogliby uzyskać z tytułu korzystania przez stronę pozwaną z części nieruchomości powodów, obejmującej działkę ew. nr (...)w miejscowości C., gmina W., a zajętej przez urządzenia kanalizacyjne w postaci rurociągu i studni (wraz z pasem ochronnym) w okresie od dnia 9 maja 2003 r. do dnia 31 lipca 2013 r. wynosi 7 143 zł.

Ustalając zakres szerokości pasa ochronnego wokół rurociągu kanalizacyjnego, obszar zajętości nieruchomości na urządzenia kanalizacyjne oraz wynagrodzenie dla powodów z tytułu korzystania przez pozwaną z części ich nieruchomości zajętej pod w/w urządzenia za okres od 09.05.2003 r. do 31.07.2013 r., Sąd Okręgowy oparł się na opiniach biegłych sądowych mgr inż. I. K., mgr inż. R. M. oraz dr E. H., uznając wnioski tych opinii za spójne, konkretne i rzetelne. Sąd pierwszej instancji oddalił wniosek strony pozwanej o zawieszenie niniejszego postępowania uznając, iż postępowanie o ustanowienie służebności przesyłu nie ma charakteru prejudycjalnego w rozumieniu art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. w stosunku do sprawy dotyczącej roszczenia negatoryjnego z art. 222 § 2 k.c. oraz roszczenia o zapłatę opartego na przepisach art. 225 k.c. i 224 k.c. w zw. z art. 336 k.c., dotyczących tych urządzeń przesyłowych.

Sąd pierwszej instancji odwołał się do treści art. 222 § 1 i 2 k.c. i wskazał, że strona pozwana narusza bezprawnie sferę uprawnień właścicielskich powodów. (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. nie posiadało tytułu prawnego do korzystania z nieruchomości powodów, w zakresie terenu zajętego pod przyłącze kanalizacyjne. Oświadczenie R. W., będącego ówczesnym właścicielem przedmiotowej nieruchomości nie stanowiło wyrażenia zgody na wybudowanie na nieruchomości sieci kanalizacyjnej na koszt R. W. i za bezpłatnym przekazaniem terenu pod wykonany rurociąg. We wskazanym oświadczeniu R. W. zadeklarował jedynie udział w ogólnym czynie społecznym dotyczącym doprowadzenia w C. wody i kanalizacji, zaś później wykonane przyłącze tylko w zakresie wody było połączone w domem (...), a kanalizacja nigdy nie została im podłączona, sama sieć prowadzi do sąsiedniej działki. R. W. zadeklarował, że nie będzie czynił przeszkód w budowie sieci, a nie że przekazuje ten teren pod budowę, z przekazaniem własności zajętej przez rurociąg części działki na rzecz przedsiębiorstwa kanalizacyjnego. Sąd zwrócił też uwagę na przedprocesowe stanowisko pozwanej, w którym deklarowała ona, że usunie kanalizację na wiosnę 2013 r. oraz przywołał fakt wniesienia do Sądu Rejonowego w W. wniosku o ustanowienie służebności przesyłu przedmiotowego rurociągu kanalizacyjnego przyznając w ten sposób, że jest świadoma braku tytułu prawnego do korzystania z działki powodów.

Mimo możliwości i istnienia właściwych instrumentów prawnych pozwana nie dążyła do uregulowania stanu prawnego dot. umiejscowienia rurociągu kanalizacyjnego na nieruchomości powodów. Uzasadnia to nakazanie usunięcia urządzeń.

Z uwagi na doniosłą rolę społeczną jaką odgrywa nieprzerwane korzystanie z rurociągu kanalizacyjnego i studzienek kanalizacyjnych S2 i S3 dla użytkowników tych urządzeń, Sąd Okręgowy w oparciu o art. 320 k.p.c. wyznaczył termin 18 miesięcy na usunięcie z nieruchomości powodów rurociągu wraz z dwiema studzienkami kanalizacyjnymi, wyznaczając stronie pozwanej czas na uregulowanie stanu prawnego rurociągu wystarczający do wykonania stosownych robót. W wyroku sąd ponadto doprecyzował zakres w jakim ma nastąpić usunięcie urządzeń kanalizacyjnych, co wynikało z opinii biegłej.

W ocenie sądu pierwszej instancji powództwo o zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z gruntu zasługiwało na uwzględnienie jedynie w części.

Sąd wskazał, że władztwo pozwanego przedsiębiorstwa odpowiada posiadaniu służebności (art. 352 § 1 k.c.), do którego stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy (art. 352 § 2 k.c.), co stwarza możliwość zastosowania

art. 224 § 2 i art. 225 k.c. Postępowanie dowodowe wskazywało na posiadanie w złej wierze. Z wniosków opinii biegłych wynikało, iż dla rurociągu kanalizacyjnego o przekroju 160 mm, będącego w istocie przyłączem, przebiegającego na działce powodów nr (...) należy przyjąć pas ochronny terenu szerokości 1,5 metra licząc od granicy działki powodów z granicą działki drogowej nr (...), zaś dla rurociągu o przekroju 200 mm pas ochronny o szerokości 2 metrów. Z kolei powierzchnia pasa ochronnego o szerokości 1,5 metra bieżącego przy kanalizacji o przekroju 160 mm wynosi 151 m², w której to powierzchni są już wliczone powierzchnie studzienek kanalizacyjnych, zaś powierzchnia pasa ochronnego o szerokości 4,0 metrów bieżących przy kanalizacji o przekroju 200 mm wynosi 58 m². Zatem łączne wynagrodzenie, jakie przysługiwało powodom z tytułu bezumownego korzystania przez stronę pozwaną z części nieruchomości powodów, obejmującej działkę ew. nr (...) w miejscowości C., która była zajęta przez urządzenia kanalizacyjne w postaci rurociągu i studni wraz z pasem ochronnym urządzeń przesyłowych, w okresie od dnia 9 maja 2003 r. do dnia 31 lipca 2013 r. stanowiło kwotę 7 143 zł.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy zasądził na rzecz każdego z powodów wynagrodzenie w wysokości po 3 571,50 zł. Jednocześnie Sąd zasądził od wskazanych kwot odsetki ustawowe liczone od kwoty 174 zł od dnia 7 września 2013 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz – w związku z nowelizacją art. 481 k.c. – odsetki ustawowe za opóźnienie liczone od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, biorąc pod uwagę, że powodowie żądali odsetek jedynie co do kwot za okres maja, czerwca i lipca 2013 r. Sąd częściowo oddalił żądanie, zasądzając odsetki od dnia doręczenia pozwu, a nie od dnia jego wniesienia. Wymagalność roszczenia i tym samym termin naliczania odsetek ustawowych, w tym przypadku liczyć należy od dnia wezwania, a tym było doręczenie pozwu, a nie jego wniesienie. Sąd pierwszej instancji wskazał nadto, że oddalenie powództwa dotyczyło: 1) w zakresie żądania określonego w pkt I pozwu - „natychmiastowego” usunięcia rurociągu kanalizacyjnego z działek powodów – co zostało już wyjaśnione w uzasadnieniu do pkt I wyroku, 2) w zakresie żądania z pkt II pozwu – wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy w wysokości wyższej niż zasądzona, 3) żądania zawartego w pkt III pozwu - zasądzenia kwot po 675 zł miesięcznie za maj, czerwiec i lipiec 2013 r., tj. na rzecz każdego z powodów za ten okres 2 050 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu Sąd Okręgowy powołał art. 100 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wniosła strona pozwana zaskarżając orzeczenie w części uwzględniającej żądanie oraz w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu. Strona pozwana zarzuciła, że Sąd I instancji naruszył art. 177§1 k.p.c. albowiem nie uwzględnił, że w Sądzie Rejonowym w W. toczy się postępowanie o ustanowienie służebności przesyłu. Zdaniem powodowej spółki Sąd powinien zawiesić postępowanie do czasu zakończenia tamtej sprawy albowiem ponowne przeprowadzenie procesu inwestycyjnego w wypadku ustanowienia służebności będzie wymagało znacznych nakładów i problemów związanych z koniecznością uzyskania pozwoleń. Inne zaś usytuowanie urządzeń wymagałoby uzyskania zgód właścicieli innych nieruchomości. Pozwana podniosła, że kanalizacja jest przeprowadzona na skraju działki tuż przy jej granicy a usytuowanie urządzeń nie przeszkadza w korzystaniu z nieruchomości. Przeniesienie urządzeń nie jest możliwe w terminie 18 miesięcy Ponadto w wypadku usunięcia urządzeń sąsiad powodów nie będzie mógł odprowadzać ścieków. Strona pozwana podniosła w tym zakresie zarzut naruszenia art. 140 k.c. poprzez jego niezastosowanie w części dotyczącej ograniczenia korzystania z prawa własności. Zdaniem pozwanej zasady współzycia społecznego nie pozwalają na pozbawienie sąsiada strony powodowej możliwości odprowadzania ścieków w przypadku usunięcia kanalizacji.

Pozwana zakwestionowała także wysokość zasądzonych wynagrodzenia z tytułu korzystania z nieruchomości, uznając roszczenie do kwoty 683,50zł . Ponadto zakwestionowała także prawidłowość rozstrzygnięcia o kosztach. Podniosła, że zasądzenie kwoty 3571,50zł w pkt II wynikało z opinii biegłego. Strona pozwana nie mogła samodzielnie określić zakresu oddziaływania tj strefy ograniczenia korzystania z nieruchomości. Zdaniem powoda nie powinno więc nastąpić wzajemne zniesienie kosztów . Pozwany ponosił bowiem koszty zastępstwa prawnego . W sytuacji zaś uwzględnienia żądania jedynie w zakresie 1,9% koszty powinny zostać stosunkowo rozliczne. W konsekwencji pozwany nie powinien także zostać obciążony kosztami sądowymi.

Strona pozwana wniosła też o zawieszenie postępowania apelacyjnego do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy o ustanowienie służebności a ponadto o zmianę wyroku w pkt II poprzez obniżenie zasądzonych kwot do 683,50zł, w pkt IV poprzez zasądzenie od powodów solidarnie na rzecz strony pozwanej kwoty 5297 zł i w pkt VI poprzez

obniżenie kwoty pobieranej od strony pozwanej do kwoty 69zł. Strona pozwana wniosła również o obciążenie strony pozwanej kosztami postępowania apelacyjnego ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Powodowie wniesli o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Rozpoznając apelację Sąd drugiej instancji uznał za własne ustalenia Sądu Okręgowego i zważył co następuje.

Apelująca nie kwestionuje ustaleń dokonanych w sprawie w zakresie treści oświadczenia woli R. W. i jej wykładni prowadzącej do oceny, że nie była to zgoda na zainstalowanie urządzeń kanalizacyjnych na jego działce jak i nie kwestionuje ustaleń dotyczących posadowienia urządzeń przesyłowych na działce powoda bez tytułu prawnego. Zwrócić też należy uwagę, że orzeczenie w pkt II zostało zaskarżone jedynie w części co oznacza, że w zakresie kwoty po 683.50zł orzeczenie się uprawomocniło. Strony są więc związane rozstrzygnięciem przesądzającym ocenę braku tytułu prawnego do posadowienia urządzeń kanalizacyjnych i posiadania w złej wierze. Nie ma więc podstaw do uznania z urzędu naruszenia prawa materialnego w postaci art. 222§2 k.c.

Strona pozwana natomiast kwestionuje zasadność rozstrzygnięcia przez przyzmat skutków związanych z przyszłym ewentualnym ustanowieniem służebności. Sąd Apelacyjny zwraca zaś uwagę, że zgodnie z art. 177 § 1 k.p.c. sąd może zawiesić postępowanie z urzędu jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku innego toczącego się postępowania cywilnego. Prejudycjalność zachodzi wówczas, gdy dla rozstrzygnięcia sprawy konieczne jest uprzednie rozstrzygnięcie innej sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2015 r., IV CSK 181/14 LEX nr 1628952). Z uwagi na konstytutywny charakter orzeczenia o ustanowieniu służebności drogi koniecznej i skuteczność takiego orzeczenia dopiero od uprawomocnienia się (art. 521 k.c.) sprawa taka wszczęta z wniosku strony pozwanej nie ma prejudycjalnego charakteru dla oceny naruszenia własności w przeszłości, skoro orzeczenie o ustanowieniu służebności nie będzie miało mocy wstecznej.

Dodatkowo należało uwzględnić specyfikę sprawy o ustanowienie służebności przesyłu. Nieruchomość można obciążyć taką służebnością nie tylko na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lecz także którego własność stanowią istniejące już urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1k.c. Jeżeli urządzenia te już istnieją, to można przyjąć domniemanie faktyczne konieczności ich funkcjonowania w miejscu położenia i w takim wypadku ocenie sądu w sprawie o ustanowienie służebności podlega tylko to, czy bez ustanowienia służebności możliwe jest właściwe korzystanie z tych urządzeń przez przedsiębiorcę przesyłowego, ewentualnie jak należy ocenić zakres właściwego koniecznego korzystania, któremu odpowiada zakres ograniczenia korzystania z nieruchomości. Sąd w sprawie o ustanowienie służebności nie ma zatem kompetencji do badania, czy inny przebieg urządzenia przesyłowego na gruncie prowadziłby do mniejszego ograniczenia wykonywania prawa własności jak i nie jest uprawniony do nakazania przeniesienia urządzeń przesyłowych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2016 r. sygn. akt V CSK 510/15 LEX nr 2072196). Ta kwestia więc powinna zostać rozstrzygnięta w niniejszym postępowaniu albowiem uznanie, że istnienie urządzeń przesyłowych na gruncie powodów jest konieczne i że nie mogą one zostać przeniesione, powinno spowodować oddalenie przedmiotowego powództwa na podstawie art. 5 k.c., skoro granice własności wyznaczają także zasady współżycia społecznego (art. 140 k.c.). Powód nadużywałby prawa domagając się przeniesienia urządzeń przesyłowych, których istnienie byłoby niezbędne dla realizacji celów przesyłowych i nie byłaby możliwa zmiana umiejscowienia urządzeń lub łączyłyby się to z nadmiernymi kosztami. Uwzględnienie zaś powództwa otworzy wręcz możliwość Sądowi Rejonowemu ocenę możliwie najlepszego usytuowania przebiegu pasa służebnego. Tym samym zarzut wskazujący na konieczność zawieszenia postępowania nie mógł zostać uwzględniony. Biorąc zaś pod uwagę, że ustalono w sprawie iż istnienie urządzeń posadowionych bez tytułu prawnego prowadzi do ograniczenia powodów w wykonywaniu prawa własności jak i uwzględniając, że istnieje możliwość przeniesienia urządzeń z działki (...) na działkę drogową nr (...) a proces ten nie łączy się z nadmiernymi kosztami dla dużego przedsiębiorstwa i powinien trwać tylko około 4 miesięcy, to należało roszczenie uwzględnić, szczególnie że rurociąg kanalizacyjny obsługuje jedynie budynek mieszkalny nr (...) i to tylko na odcinku do studzienki na działce drogowej (...) stanowiącej własność Gminy W.. Ponadto zgodnie z projektem kanalizacja powinna przebiegać po działce (...) , która jest drogą gminną i sama strona pozwana deklarowała przeniesienie urządzeń. Zasady zaś logiki i

doświadczenia życiowego wskazywałyby na celowość przeprowadzenia służebności przez działki drogowe. Skoro możliwe jest przeniesienie urządzeń to zarzut pozbawienia innej osoby możliwości odprowadzania ścieków nie jest zasadny. Pozbawienie bowiem może być jedynie czasowy charakter związany z przepięciem odpływu. Nie ma więc żadnej podstawy do zmiany wyroku w pkt i i oddalenia powództwa.

Apelacja nie zawiera też żadnych logicznych argumentów kwestionujących oparcie wyliczenia wynagrodzenia w opinii biegłej H. z dnia 21 czerwca 2017r. To, że pozwany uznawał zasadność roszczenia do wysokości 683,50zł według wariantu II opinii z dnia 9 lutego 2015r., nie jest wystarczające dla zakwestionowania prawidłowości ustaleń. Wysokość wynagrodzenia za bezumowne korzystanie powinna uwzględniać stopień ingerencji w treść prawa własności. Ograniczenie możliwości wykorzystania nieruchomości przez właściciela dotyczy obszaru wyznaczonego przez przedsiębiorstwa przesyłowe wodociągowo-kanalizacyjne, który jest niezbędny do zapewnienia prawidłowego funkcjonowania urządzeń przesyłowych. Niewątpliwie zakres ingerencji w prawo własności określa więc pas technologiczny (ochronny), na którym właściciel nie może wznosić obiektów kubaturowych i sadzić tamże drzew. Biegły R. M. zróżnicował ten pas w zależności od średnicy rur i wielkości studzienek (k396). Do tego zakresu odwoływała się biegła E. H. w opinii, określając wysokość wynagrodzenia stosownie do stopnia wykorzystania gruntu i posiłkując się stawkami czynszu za dzierżawę gruntów gminnych. Biorąc pod uwagę fakt, że strona pozwana wykorzystuje grunt w celach gospodarczych to wyliczenie wynagrodzenia stosownie do stawek czynszu dzierżawnego było prawidłowe.

Niezasadnie też pozwana kwestionuje wzajemne zniesienie kosztów. Należy bowiem zauważyć, że strona powodowa wygrała sprawę w przeważającej części co do nakazu usunięcia a strona pozwana wygrała wprawdzie w przeważającej części powództwo ale tylko co do roszczenia o zapłatę. Istniała więc podstawa do wzajemnego zniesienia kosztów w oparciu o art. 100 k.p.c.

Niezasadnie też pozwana kwestionuje orzeczenie o kosztach sądowych. Opinie biegłych nie dotyczyły jedynie kwestii wynagrodzenia lecz także przebiegu rurociągu i możliwości ich przeniesienia. Istniała więc podstawa do obciążenia strony pozwanej częścią kosztów sądowych, szczególnie, że powód nie ponosił ani kosztów związanych z opinią biegłych ani opłatą sądową od roszczenia negatoryjnego.

Mając powyższe na uwadze apelację jako niezasadną oddalono na podstawie art. 385 k.p.c.

SSA Robert Jurga SSA Paweł Rygiel SSA Sławomir Jamróg